

CONSTANTIJN HUYGENS [DEN HAAG]
AAN UTRICIA OGLE [UTRECHT]
26 JANUARI 1655
5387A

Antwoord op brief van Utricia van december 1654 (verloren) en mogelijk ook een van januari 1655 (verloren).

Samenvatting: In deze brief, opgesteld in dichtvorm, pleit Huygens met enige zelfspot voor Utricia's komst, opdat hij haar kan verwennen met nieuwe liederen.

Over een antwoord door Utricia is niets bekend.

Primaire bron: Den Haag, Kon. Bibl., Hs. KA XLVIII, fol. 44r: ontwerp (autograaf).

Vroegere uitgaven: Gedichten 9, pp. 5-7: volledig.

— Noske 1989a, p. 96: onvolledig (<One thing you ... in my sleeve.>).

Namen: Maria Casembroot; William Swann; Elisabeth de Vries.

Glossarium: base (bas); bell (klok); to sing (zingen); singer (zanger); song (lied); string (snaar); tongue (stem); treble (sopraan); voyce (stem).

Transcriptie

To Myladie Swann,
26 January 1655.

Madam,

I have seene your delay,
And have nothing to say,
But that if you stay,
From hence to May,
As it seemeth you may,
And if you will play,
From grass to hay,
From hay to grass,
It shall be as it was,
Not as it should bee,
And we never see
Utricia Swann,
Nor when she can,
Nor when she cannot,
For this is a knot,
I cannot undoe;
Sir William and you
Must doe it together.
I see bad weather
giveth a good pretexte,
For this moneth and the next.
What shall bee of the rest,
God alone knoweth best.
One thing you must heare:
I'll furnish you here,
With a wonderfull cheare,
Not of wine or beere,
You would not greeve,

Either trouble or cleare,
But of many new songs,
For hands and for tongues,
Which, you must beleeve,
I have in my sleeve,
Upon your score,
In such a store.
It will make you crye:
'Out, out, an' fye,
With your ugly things.
I pittie your strings,
And the throat that sings,
And a bell that rings.
And if I had wings,
No rope nor rings
Could hold me at The Haghe,
Where indeed the plague,
As I heard of my mother,
Doth cease, but another
Came in her place:
Your treble and base,
Both skurvie and base.'
May it please your grace,
Sweet Lady Swann,
Though I bee the man,
Who shall beare these reproches,
In boates and in coaches.
I beseech you remember
What in December
You did intend,
By a letter you sent,
Which made us beleeve,
You have ever seene,

To bee here as soone
As the next new moone.
And since by the frost
That journey was lost,
At the end of the thaw,
Take a boat full of straw,
Where you may, if you please,
Sitt or lay at your ease,
And talke, eate and sing,
And doe anything,
Which will make you forget,
It is mistie or wett,
Or stormie wheather,
In coming hither.
Thus a night and no more,
Will bring you to shore,
Where the loveliest queene,

Will bee glad and rejoyce,
At your face and your voyce,
And wee poor singers,
Adoring your fingers,
Shall kisse your faire hands,
If heaven grantes
So happie a time.
Here is an end of my rime.
And I without end,
If you doe consent,

My noble Madam,

Your cousin in Adam
et du fonds de mon cœur
*très-humble serviteur*C.H.

Vertaling

Aan mevrouw Swann.
26 januari 1655.

Mevrouw,

Ik heb uw ¹uitstel bemerkt,
En heb niets te zeggen
Behalve dat, als u blijft,
Van nu tot mei,
Wat niet onmogelijk schijnt,
En als u wilt spelen,
Van gras tot hooi,
En van hooi tot gras,
Zal het zijn als het was,
Niet zoals het nu eenmaal lijkt te moeten zijn,
En we Utricia Swann nooit zien,
Noch wanneer ze wel kan,
Noch wanneer ze niet kan.
Want dit is een probleem,
Dat ik niet kan oplossen,
Sir William [Swann] en u
Moeten het samen doen.
Ik zie dat slecht weer

Een goed ²voorwendsel geeft
Voor deze maand en de volgende.
En wat betreft de rest,
Dat weet alleen God.
Eén ding moet u weten:
Ik zal u voorzien
Van een fantastisch onthaal,
Niet met wijn of bier,
Hetzij troebel, hetzij helder,
Maar met vele nieuwe liederen,
Voor handen en stemmen,
Die, u moet mij geloven,
Ik in petto heb,
Voor u bestemd,
In grote hoeveelheid.
Het zal u doen uitroepen:
'Loop naar de hel
Met je lelijke dingen!
Ik heb medelijden met je snaren
En de keel die zingt
En een klok die klinkt.
En als ik vleugels had,
Zou geen touw of ring

1. Wellicht heeft Utricia in januari 1655 opnieuw aan Huygens geschreven om het uitstel te melden van een bezoek aan Den Haag dat zij in een brief van december 1654 (zie beneden) had aangekondigd. Huygens' formulering hierover is echter zodanig dat het niet uitgesloten is dat de mededeling over het uitstel mondeling of via een brief aan of van iemand anders is overgebracht. Zelfs is het mogelijk dat Utricia's moeder Elisabeth de Vries in januari een bezoek aan Den Haag bracht, omdat Huygens het bericht van het ophouden van de pest (zie beneden) in Den Haag in haar mond legt.

2. Namelijk om niet te komen.

Mij hier in Den Haag houden,
Waar weliswaar,
Zoals ik van mijn ³moeder hoorde,
De pest is opgehouden,
Maar een ander in haar plaats kwam:
Uw sopraan en bas
Beiden gemeen en laag-bij-de-gronds.⁷
Moge het uw goedheid behagen,
Lieve mevrouw Swann,
Ofschoon ik nu eenmaal de man ben
Die deze verwijten moet verdragen,
In boten en in koetsen,
Ik smeek u te herinneren
Wat u in december
Aankondigde met de ⁴brief
Die u ons zond,
Wat ons deed geloven,
Dat u niet zou betreuren,
Hier zo spoedig te zijn,
Als de eerste nieuwe maan.
En aangezien door de vorst
De reis was ⁵uitgesteld,
Neem dan aan het einde van de dooi
Een boot vol stro,
Waar u, naar het u belijft
Gemakkelijk kunt gaan zitten of liggen
En praten, eten en zingen,

En alles doen,
Wat u zal doen vergeten,
Dat het mistig is of nat,
Of stormachtig weer,
Wanneer u ⁶hierheen komt.
Zo zal slechts één nacht
U hierheen brengen,
Waar de lieflijkste ⁷koningin,
Die u ooit hebt gezien,
Blij zal zijn en verheugd,
Bij het zien van uw gezicht en het horen uw stem.
En wij arme zangers,
Uw vingers vererend,
Uw edele handen zullen kussen,
Als de hemel
Zo'n gelukkige tijd toestaat.
Hier is het einde van mijn rijm
Maar ik ben zonder einde,
Als u het me toestaat,

mijn edele dame,

uw neef via Adam,
L en vanuit de grond van mijn hart
uw nederige dienaar¹

Constantijn Huygens.

3. Elisabeth de Vries.

4. Utricia Ogle aan Huygens, december 1654 (verloren).

5. Een brief Utricia aan Huygens van januari 1655 (verloren) of een andere vorm van bericht.

6. Huygens meldt in zijn brief aan Chambonnières van 2 juni 1655 (5412) inderdaad Utricia's aanwezigheid in Den Haag.

7. Maria Casembroot.

THOMAS GOBERT [PARIJS]
AAN [CONSTANTIJN HUYGENS (DEN HAAG)]
26 JANUARI 1655
5388

Het is aannemelijk dat deze brief een antwoord is op een schrijven van Huygens, bijvoorbeeld van begin januari 1655 (verloren).

Samenvatting: Gobert schrijft dat hij Huygens' psalmen uit de *Pathodia* nog altijd zeer mooi vindt. De recitatieven en de drie- en vierstemmige werken worden inmiddels in Parijs ook gewaardeerd.

Over een antwoord van Huygens is niets bekend. Huygens moet echter in februari 1655 aan Dumont hebben geschreven en heeft bij deze gelegenheid misschien ook Gobert geantwoord.

Primaire bron: Den Haag, Kon. Bibl., op een blad ingebonden vóór in het exemplaar van Huygens' *Pathodia* (341 A 37): later afschrift na ontvangst (apograaf). Het lijkt erop dat het afschrift niet de volledige brief betreft.

Vroegere uitgaven: Heije 1872, p. 21: volledig.

— Jonckbloet 1882 pp. XXIV-XXV: volledig.

— Worp 5, nr. 5388 p. 228: volledig.

— Rasch 2007, nr. 5388, pp. 982-983: volledig, met Nederlandse vertaling.

Namen: Lodewijk XIV; Maria Anna van Oostenrijk.

Plaats: Italië.

Titel: *Pathodia*.

Glossarium: oeuvre (muziekstuk); partie (partij); pseume (psalm); récitatif (recitatief).

Transcriptie

Le Sieur Gobert, Maistre de la Chapelle du Roy Très-Chrestien.

26 Janvier 1655.

Monsieur,

Vos pseumes me sont tousjours présent en l'esprit, comme un ouvrage très-beau et contenant de très-belles et bonnes pièces. Je vous diray que les récitatifs commencent depuis deux ou trois ans d'estre estimez icy, aussy bien que les œuvres à trois ou quatre parties; ce n'est pourtant que depuis les Italiens y sont venus, et que Leurs Majestéz y ont donné leur approbation. Ainsy, Monsieur, vostre œuvre est icy aussy bien estimé que chez vous, et son mérite reconnu, et à l'advenir le sera d'autant plus qu'il sera plus universellement cognu, etc.

Vertaling

De heer Gobert, kapelmeester van de Allerchristelijkste ¹Koning.

26 januari 1655.

Mijnheer,

²Uw ³psalmen zijn nog altijd in mijn gedachten als een erg mooi werk met zeer mooie en goede stukken. Ik zal u zeggen dat de recitatieven hier sinds een jaar of twee, drie zeer worden gewaardeerd, evenveel als de drie- en vierstemmige werken. Dat is echter pas zo sinds de ⁴komst van de Italianen alhier en de goedkeuring die Hunne ⁵Majesteiten daaraan hebben gegeven. Zodoende, mijnheer, wordt uw werk hier net zo hoog geacht als bij u, en de waarde ervan erkend, en in de toekomst zal het nog meer worden gewaardeerd, als het overal ter wereld bekend zal zijn, enzovoorts.

¹. Lodewijk XIV.

². Het lijkt onwaarschijnlijk dat Gobert een volledige brief zou schrijven die slechts bestond uit één alinea en dan nog voornamelijk gewijd aan Huygens' psalmen. Waarschijnlijker is het dat Huygens dit fragment heeft geselecteerd uit een langere brief van Gobert. Bovendien moet Huygens hier Goberts verre van volmaakte spelling en stijl hebben verbeterd tot een acceptabel c.q. correct Frans.

³. *Pathodia*.

⁴. Vermoedelijk een verwijzing naar de komst van de Italiaanse musici voor de uitvoering van Luigi Rossi's opera *Orfeo* in Parijs in 1647.

⁵. De jeugdige Lodewijk XIV en zijn moeder Anna van Oostenrijk.
